



Current Challenges of Implementing Social Policy in The Context of War and Post-War Reconstruction and in the Context of Sustainable Development

UDC: 316.42:351.77:355.02(477)

DOI: <https://doi.org/10.15421/152518>**Buryk Zoriana**Dr.Sc., Full Prof. <https://orcid.org/0000-0002-4394-6766>, z.burik@ukr.net*Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav (Pereiaslav, Ukraine)***Abstract.**

Relevance. Amid the current state of a full-scale war in Ukraine, the matter of enacting an effective social policy is acquiring particular importance. The armed aggression has caused considerable human casualties, ruination of social infrastructure, internal displacement of millions, increased poverty and social vulnerability. Simultaneously, there emerged a need to revise the typical approaches to social protection, enlarge state support, and attract international aid. In the post-war era, social policy will play a key role in restoring human capital, ensuring fairness, stability, and the nation's long-term development. It is crucial not only to respond to the challenges of today, but also to construct a system capable of ensuring social sustainability going forward.

The purpose is to identify current challenges and problems of implementing social policy in the context of war and post-war reconstruction of Ukraine, as well as to substantiate methods of its transformation in accordance with the principles of sustainable development.

Results. The core ideas and chief functions of social policy in the setting of current socio-political alterations are reviewed. The characteristics of sustainable development are highlighted. The connection between social policy and sustainable development is clarified. The influence of military actions on the implementation of social policy, particularly on the safeguarding of susceptible societal groups, is analyzed. The main actions of the state to stabilize the functioning of the social protection system and the priorities of social policy in the post-conflict phase are established. The main ways of integrating the SDGs into social policy are recognized for sustainable progress of human capital and strengthening of social well-being. A phased strategy for carrying out social policy priorities in the postwar period in the framework of sustainable development is suggested. Suggestions for bettering social policy in the setting of war and post-war recovery are presented.

Conclusions. Examining the present difficulties of enacting social policy within the framework of war and post-war rehabilitation is critically important for creating efficient methods to assist the populace and guarantee the long-term, sustainable progress of Ukraine.

Keywords: social policy, sustainable development, transformation, population support, post-war recovery, social infrastructure, sustainable development goals, strategy, integration

Сучасні виклики реалізації соціальної політики в умовах війни та післявоєнного відновлення та в контексті сталого розвитку

Бурик Зоряна*Університет Григорія Сковороди в Переяславі (Переяслав, Україна)***Анотація.**

Актуальність. В нинішніх умовах повномасштабної війни в Україні питання втілення ефективної соціальної політики набирає особливої ваги. Збройна агресія спричинила до значних людських втрат, руйнування соціальної інфраструктури, внутрішнього переміщення мільйонів людей, зростання рівня бідності та соціальної вразливості населення. Разом з тим виникла потреба у перегляді звичних підходів до соціального захисту, розширенні державної підтримки та залученні міжнародної допомоги. У повоєнний період соціальна політика відіграватиме ключову роль у відновленні людського капіталу, забезпеченні справедливості, стабільності та довгострокового поступу країни. Важливо не лише реагувати на виклики сьогодення, а й формувати систему, здатну забезпечити соціальну стійкість у майбутньому.

Метою дослідження є визначення сучасних викликів та проблем реалізації соціальної політики в умовах війни та повоєнного відновлення України, а також обґрунтування методів її трансформації відповідно до засад сталого розвитку.

Результати. Розглянуто суть та головні функції соціальної політики в умовах сучасних суспільно-політичних змін. Зазначено риси концепції сталого розвитку. З'ясовано взаємозв'язок соціальної політики та сталого поступу. Проаналізовано вплив воєнних дій на реалізацію соціальної політики, зокрема щодо захисту вразливих верств населення. Визначено ключові заходи держави на стабілізацію функціонування системи соціального захисту та пріоритети соціальної політики в післявоєнний час. Для сталого зростання людського капіталу та зміцнення соціального добробуту визначено основні напрями інтеграції ЦСР у соціальну політику. Запропоновано поетапну стратегію втілення пріоритетів соціальної політики в післявоєнний період в контексті сталого розвитку.

Висновки. Вивчення актуальних викликів реалізації соціальної політики в умовах війни та післявоєнного відновлення є вкрай важливим для розробки дієвих способів підтримки населення та гарантування тривалого розвитку України.

Ключові слова: соціальна політика, сталий розвиток, трансформація, підтримка населення, післявоєнне відновлення, соціальна інфраструктура, цілі сталого розвитку, стратегія, інтеграція

Стаття надійшла / Article arrived: 25.04.25

Схвалено до друку / Accepted: 25.06.25



Вступ.

Актуальність. Початок широкомасштабної війни в Україні у 2022 р. викликав глибоку соціально-економічну кризу, результати якої вплинули на всі сфери життя соціуму. Особливої актуальності набула проблема реалізації ефективної соціальної політики, адже мільйони людей опинилися в стані соціальної вразливості: внутрішньо переміщені особи, ветерани, постраждали від бойових дій, особи з інвалідністю, сім'ї з дітьми та малозабезпечені. В цих умовах соціальна політика стала не лише інструментом підтримки населення, а й чинником збереження національної єдності, довіри до держави та суспільної стабільності.

Водночас, теперішні виклики потребують не тільки оперативного реагування на кризи, а й стратегічного переобмірковування підходів до соціальної політики. Її відновлення в післявоєнний період має відбуватися з урахуванням засад сталого розвитку. Зокрема, важливим є впровадження Цілей сталого розвитку ООН, з акцентом на подолання бідності, забезпечення інклюзивної освіти, гідної праці, соціального захисту та зменшення нерівності.

Водночас післявоєнне відбудування потребує не тільки розв'язання найнагальніших гуманітарних негараздів, а й творення тривалої стратегії сталого розвитку, яка інтегрує соціальні, економічні та екологічні складники. Зважаючи на це, соціальна політика має бути не лише пристосовною до умов кризи, але й спроможною сприяти формуванню справедливого, інклюзивного та стійкого суспільства.

Дослідження теперішніх викликів втілення соціальної політики в умовах війни та її значення у процесі повоєнного відновлення в контексті Цілей сталого розвитку є надзвичайно важливим для розробки дієвих державних рішень, формування соціальної згуртованості та відбудови потенціалу держави.

Метою дослідження є всебічне дослідження викликів, що стикаються з системою соціальної політики України в умовах війни, а також визначення основних напрямків трансформації та її розвиток у післявоєнний період в контексті сталого розвитку.

Аналіз попередніх публікацій. Проблеми реалізації соціальної політики в умовах війни та післявоєнного відновлення, досліджувалися багатьма науковцями. Зокрема, дослідження в цій галузі проводили такі науковці, як В. В. Мадалиць, (2025, с. 41) досліджував специфіку реалізації соціальної функції держави та охорони прав людини в умовах війни, а також перспективи

поліпшення механізмів соціального захисту в контексті сучасних викликів шляхом розробки комплексної стратегії повоєнного відновлення. Як відмічає О. В. Костюк (2024, с.53), після завершення воєнного стану, соціальна політика повинна не тільки гарантувати безперешкодне надання соціального забезпечення, а й створити платформу для поширення соціального інформування та розвитку нових ініціативних проєктів. Я. В. Петруненко (2023) визначав головні вектори трансформації ідеології соціальної справедливості в умовах регулювання економіки воєнного часу. Автором окреслено економіко-правові інструменти забезпечення соціальної справедливості з врахуванням трансформаційних змін, що сталися в економіці з огляду на запровадження правового режиму воєнного стану.

Т. В. Бурлай, Д. А. Дмитрук, В. І. Костиця, Р. Я. Левін (2022, с. 9) окреслювали головні теоретичні засади концепції соціальної якості, що втілюється в ЄС, та окреслити ймовірні напрями її пристосування до умов та потреб повоєнної відбудови України. С. М. Миколюк (2022, с. 92) проаналізував особливості соціальної допомоги та виплати в умовах воєнного стану. Т. Я. Грень (2022, с. 80) наводив ключові нормативно-правові акти, котрі регулюють сферу соціального захисту населення; акцентує увагу на необхідності побудови сучасної моделі соціального захисту, котра б ґрунтувалася на головних принципах діяльності Європейського Союзу.

С. Урба (2023) запропонував стратегічні пріоритети державної політики соціального захисту населення. Окрему увагу зосереджено на потребі вдосконалення роботи соціальних служб з використанням цифрових технологій. М.В. Корнієнко (2022, с. 27) наголосив на важливості конституційно-правового регулювання суспільних взаємин щодо обмеження прав людини в особливих умовах.

О. Павлова (2023) та О. В. Стащук, С. В. Гергола, К. П. Комар-Стаховська (2022, с. 6) зосереджувалися на впливі війни на соціальне з метою формулювання дієвих стратегій соціального захисту та підтримки населення під час бойових дій. Авторами проаналізовано важливість залучення міжнародних партнерів та гуманітарних установ для спільного розроблення та реалізації соціальних програм. О. В. Безпаленко (2022) на підґрунті аналізу динаміки суспільних та економічних процесів в Україні, їхній стан в умовах викликів війни, було визначено перспективи подальшого втілення соціальних реформ в Україні.



По при значну кількість досліджень науковці не брали до уваги реалізацію соціальної політики в умовах війни та післявоєнного відновлення в контексті сталого розвитку, що і стало необхідністю проведення даного дослідження.

Результати дослідження.

Соціальна політика є системою заходів, які впроваджує держава для забезпечення добробуту населення, захисту вразливих верств громадян, збереження соціальної стабільності та забезпечення соціальної справедливості. В умовах соціальних трансформацій, викликаних війною, збільшується потреба в адаптивних і гнучких формах політики, орієнтованих на довгострокову перспективу. Соціальна політика

виступає як один з ключових інструментів гарантування життєздатності держави та добробуту громадян. Вона відіграє важливу роль у формуванні соціальної безпеки, згуртованості суспільства та підтримці найуразливіших верств населення (Медяник, 2020, с. 528).

Розгляд функцій соціальної політики власне в умовах перетворень дозволяє глибше усвідомити її потенціал як стабілізуючого, захисного та відновного механізму. Такий аналіз є важливою передумовою для вдосконалення соціального управління та збільшення ефективності державної політики у сфері соціального захисту (табл.1).

Табл. 1.

Основні функції соціальної політики в умовах сучасних суспільно-політичних трансформацій

Функції	Зміст
Захисна функція	Головне завдання цієї функції – забезпечити соціальний захист найбільш вразливих верств населення. У період війни та кризи ця функція стає першочерговою, адже від неї залежить виживання мільйонів громадян
Компенсаторна функція	Скерована на відновлення порушеної соціальної рівноваги шляхом перерозподілу прибутків через податки, соціальні виплати, субсидії. В умовах війни це дає можливість частково компенсувати втрати доходів, майна, роботи та умов існування.
Регуляторна функція	Передбачає державне втручання у сферу трудових взаємин, ринку праці, освіти, охорони здоров'я для стабілізації соціального довкілля. Це важливо у період турбулентності, коли ринкові механізми неспроможні самостійно гарантувати справедливість та ефективність.
Інтеграційна функція	Спрямована на зміцнення суспільної єдності, підтримку солідарності та послаблення соціальної напруги.
Відновлювальна (реабілітаційна) функція	Пов'язана з відбудовою життєздатності постраждалого населення, соціальної інфраструктури, сервісів і умов життя після кризових подій. У повоєнний період ця функція набуває стратегічного значення.
Превентивна функція	Передбачає запобігання соціальним ризикам та загрозам, як-от масове безробіття, злочинність, убогість. Ефективна соціальна політика має діяти не тільки реактивно, але й на випередження.
Стимулювальна функція	Скерована на заохочення економічної діяльності, самозайнятості, професійного зростання, зокрема через програми перекваліфікації, працевлаштування ветеранів, підтримки малого підприємництва.

Джерело: сформовано автором на основі (Белова, Семенішена, 2021, с. 92; Мадалиць, 2025, с.41; Юник, 2023)

Сталий розвиток – це модель соціального прогресу, забезпечуючи задоволення потреб поточного покоління, не завдаючи шкоди спроможності майбутніх поколінь для задоволення їх потреб. Ця концепція була

вперше систематизована у звіті «Наше спільне майбутнє» (1987 р.) Комісії ООН з довкілля та розвою. Основні засади сталого розвитку подано на рис.1.



Рис.1.Основні принципи сталого розвитку

Джерело: сформовано автором на основі (Білоусько, 2024; Турило, Архипенко, Буркова, 2023, с.109; Цілі Сталого Розвитку)

Особливе місце у цій системі посідає соціальний вимір сталого розвитку, оскільки саме він гарантує стабільність суспільства, зменшує соціальну напруженість та підтримує людський капітал. Інтеграція соціальної політики в стратегії сталого розвитку дає змогу державі не лише реагувати на поточні соціальні виклики, а й формувати довготермінову політику,

орієнтовану на розвиток людського потенціалу, згуртованість суспільства та покращення якості життя. В умовах глобальних викликів – економічної нерівності, соціальної вразливості, екологічних негараздів – соціальна політика стає не лише засобом захисту громадян, а й механізмом, який сприяє довгостроковому та збалансованому розвитку (табл.2).

Табл. 2.

Основні аспекти взаємодії соціальної політики та сталого розвитку

Аспекти соціальної політики	Зміст
Подолання бідності та соціальної нерівності	Забезпечення гідного життя через соціальні виплати, пенсії, субсидії, програми працевлаштування
Підтримка вразливих груп населення	Захист та соціальна адаптація осіб з інвалідністю, пенсіонерів, дітей, ВПО, ветеранів війни
Стимулювання економічної активності та зайнятості	Програми перепідготовки, підтримка малого підприємництва, створення робочих місць
Інвестиції в людський капітал	Забезпечення доступу до доброї освіти, охорони здоров'я, суспільних послуг
Соціальна інклюзія та рівність	Подолання дискримінації, забезпечення рівних шансів незалежно від статі, віку, етнічного походження
Врахування екологічних аспектів	Підтримка «зелених» робіт, заохочення екологічно безпечних технологій, рациональне споживання

Джерело: сформовано автором на основі (Патицька, 2022, с. 10; Цілі Сталого Розвитку; Стацук, Гергола, Комар-Стаховська, 2022, с.6)



Отже, соціальна політика в межах концепції сталого розвитку набуває значення не просто механізму реагування на суспільні проблеми, а стратегічного знаряддя, яке формує умови для зрівноваженого економічного, соціального та екологічного поступу.

З початком повномасштабної агресії проти України, система соціального захисту опинилася під надзвичайним тиском. Мільйони людей втратили оселі, роботу, доступ до медичних та освітніх послуг. Найбільших втрат зазнали вразливі категорії населення – внутрішньо переміщені особи, особи з інвалідністю, діти, літні люди, сім'ї загиблих військових.

Це суттєво ускладнило втілення державної соціальної політики, поставивши перед нею нові, безпрецедентні виклики.

В таких обставинах виникла необхідність перегляду підходів до соціального забезпечення, удосконалення механізмів надання допомоги та зміцнення партнерства між державою, громадами, громадськими організаціями та міжнародними донорами. Аналіз впливу воєнних дій на соціальну політику дозволяє глибше збагнути як масштаби проблем, так і шляхи їх подолання в контексті повоєнного відновлення та сталого розвитку (табл.3).

Табл. 3.

Вплив воєнних дій на реалізацію соціальної політики

Напрямок впливу	Суть проблеми	Наслідки для вразливих груп
Зростання соціальних потреб	Масове переміщення, втрата доходів, житла, роботи	Збільшення кількості ВПО, осіб з інвалідністю, сиріт, ветеранів
Руйнування соціальної інфраструктури	Знищення або пошкодження закладів охорони здоров'я, освіти, соцзахисту	Ускладнений чи втрачений доступ до сервісів
Перенавантаження системи соціального захисту	Різне збільшення кількості отримувачів допомоги, брак персоналу	Затримки з виплатами, неефективне обслуговування
Проблеми з адресністю та координацією допомоги	Складність визначення потреб, часті зміни місця помешкання, брак єдиних реєстрів	Недоотримання або дублювання допомоги
Залежність від міжнародної гуманітарної підтримки	Нестача внутрішніх ресурсів змушує залучати зарубіжні організації	Часткове відшкодування потреб, проте без певних гарантій сталості
Потреба у зміні моделі соціального захисту	Виникнення нових верств населення, потреба у гнучких та цифрових рішеннях	Утворення нових інструментів підтримки на базі потреб

Джерело: сформовано автором на основі (Мікуляк, Краснопоженко, 2023, с.85; Грень, 2022, с.80; Безпаленко, 2022)

Воєнні операції докорінно змінили підходи до втілення соціальної політики в Україні. Гарантування захисту вразливих верств населення вимагає не тільки екстрених дій, але й стратегічного бачення, нових зразків управління та співпраці з громадським сектором та міжнародними організаціями.

З початком вторгнення система соціального захисту продемонструвала здатність до швидкої мобілізації для подолання кризи. Використання цифрових інструментів, таких як «Дія» та ЄІБД, дозволило перевести ряд послуг у онлайн-формат, що забезпечило основні соціальні виплати для внутрішньо переміщених осіб. Однак ресурси системи залишаються обмеженими, а її організаційні можливості недостатніми для задоволення усіх потреб постраждалих.

Попри ці обмеження, система соціального

захисту продовжує виконувати свою ключову роль у підтримці найуразливіших груп населення. Проте війна висвітлила системні недоліки, які потребують трансформацій: впровадження цифрових технологій, децентралізація, підвищення адресності допомоги та залучення ширшого кола партнерів. Без зміцнення соціального захисту неможливо ані ефективно відновлення країни, ані досягнення сталого розвитку в майбутньому.

У відповідь на ці безпрецедентні виклики держава здійснила низку термінових і стратегічних кроків для підтримки населення та стабілізації функціонування соціальної системи. Зусилля мають як короткостроковий характер екстреної підтримки, так і довгострокові цілі, зорієнтовані на формування гнучкої, цифрової та інклюзивної системи соціального захисту, здатної ефективно працювати в умовах кризи (табл.4).



Табл.4.

Ключові заходи держави на стабілізацію функціонування системи соціального захисту

Напрямок дії	Конкретні заходи
Оцифрування соціальних послуг	Запуск реєстрації ВПО через додаток «Дія», переведення деяких виплат в онлайн-формат
Спрощення доступу до допомоги	Зменшення бюрократичних формальностей, автоматизація обчислення та нарахування допомог
Розширення категорій отримувачів	Вступ спеціальних виплат для ВПО, що постраждали від бойових дій, осіб з інвалідністю, родин загиблих
Підтримка громад на місцях	Передача частини повноважень органам місцевого самоврядування, субвенції на соціальні послуги
Співпраця з міжнародними організаціями	Координація зі структурами ООН, Міжнародним комітетом Червоного Хреста, гуманітарними фондами
Захист працівників соціальної сфери	Підвищення платні, гарантування безпеки, вивчення кризовому реагуванню
Створення нових програм	Програми реінтеграції ветеранів, сприяння у працевлаштуванні, психологічна підтримка
Формування резервів соціального захисту	Закладання коштів у стабілізаційні фонди, створення «подушок безпеки» для критичних випадків

Джерело: сформовано автором на основі (Беньковський, Зелений, 2024, с.201; Іванісов, 2024, с.46; Петруненко, 2023, с. 44)

Незважаючи на обмежені ресурси та тривалі бойові дії, Україна активно адаптує соціальну політику до умов війни. Основні напрями реформування включають цифровізацію, підвищення гнучкості, розширення партнерства та фокус на вразливих категоріях населення. Це створює основу для міцнішої, сучаснішої та більш людяної соціальної системи у післявоєнний період.

Після завершення активних бойових дій Україна постане перед викликом не лише відновлення зруйнованої інфраструктури, але

й перебудови системи соціальної політики відповідно до нових умов. Соціальна сфера зазнала значних втрат: мільйони стали внутрішньо переміщеними особами, втратили житло, роботу, здоров'я чи близьких. Це обумовлює необхідність не просто повернення до довоєнного стану, а формування нової адаптивної моделі соціальної підтримки, яка відповідатиме цілям сталого розвитку й національної безпеки. Основні характеристики соціальної політики в післявоєнний період відображені у табл.5.

Табл. 5.

Ключові особливості соціальної політики післявоєнного періоду

Особливості	Зміст
Масовість соціальних потреб	Значна кількість громадян потребуватиме тривалої підтримки: ветерани, ВПО, постраждали від війни.
Нерівномірність регіонального розвитку	Відбудова соціальної інфраструктури потребуватиме більше старань у регіонах, що зазнали найбільших знищень.
Трансформація категорій вразливості	З'являться нові громади: демобілізовані військові, реабілітанти, діти війни, жінки, що втратили членів родини.
Зростання ролі місцевого самоврядування	Громади стануть головними виконавцями програм підтримки на місцях
Психосоціальні наслідки війни	Масова потреба у психологічній підтримці, соціальній адаптації, інтегруванні в соціум.
Вимога прозорості та ефективності	Соціальна політика має стати максимально адресною, підзвітною та цифровізованою

Джерело: сформовано автором на основі (Хмарська, Кучерява, Клімова, 2022; Костюк, 2024, с.53; Бурлай, Дмитрук, Костриця, Левін, 2022, с.9)



Післявоєнне відновлення України потребує не тільки економічного та інфраструктурного відбудування, а й переосмислення соціальної політики як знаряддя забезпечення добробуту громадян, відбудови соціальної справедливості та досягнення сталого поступу. В умовах зростання масштабів бідності, травмованості,

безробіття й демографічних втрат, соціальна політика мусить зосередитися на ключових пріоритетах, що визначатимуть її ефективність і довгострокову стійкість.

Ключові пріоритети соціальної політики після війни подано на рис.2.



Рис.2. Ключові пріоритети соціальної політики після війни

Джерело: сформовано автором на основі (Юник, 2023; Хмарська, Кучерява, Клімова, 2022; Урба, 2023)

Післявоєнний етап розкриває можливості для високоякісного оновлення соціальної політики України. Її пріоритети мають бути скеровані не тільки на усунення наслідків війни, але й на побудову сучасної, орієнтованої на людину, соціально відповідальної держави, що здатна забезпечити гідне життя для всіх громадян. Інтеграція Цілей сталого розвитку (ЦСР) у

державну соціальну політику – це потрібний крок до створення справедливого, стійкого та інклюзивного суспільства, особливо в умовах післявоєнного відновлення. Соціальна політика повинна бути не лише інструментом компенсації втрат, а й платформою для сталого зростання людського капіталу та зміцнення суспільного добробуту (табл.6).

Табл. 6.

Основні напрями інтеграції ЦСР у соціальну політику

Напрямок інтеграції	Зміст	Зв'язок із ЦСР
Подолання бідності та соціальної нерівності	Підвищення мінімальних суспільних стандартів. Розширення доступу до соцпослуг. Адресна підтримка незахищеним.	ЦСР 1 – Подолання бідності. ЦСР 10 – Зменшення нерівності
Інклюзія та рівність можливостей	Послуги для осіб з інвалідністю. Протидія дискримінації у галузі соцзахисту. Гендерно чутливе фінансування.	ЦСР 5 – Гендерна рівність. ЦСР 16 – Мир, справедливість і сильні інститути
Доступ до якісної освіти та профпідготовки	Програми перепідготовки для переселенців та ветеранів. Соціальні угоди на освіту	ЦСР 4 – Якісна освіта
Підвищення якості охорони здоров'я	Психосоціальна допомога. Послуги для дітей та ветеранів війни	ЦСР 3 – Здоров'я і благополуччя
Забезпечення гідної праці	Соціальне підприємництво. Заохочення для роботодавців, що беруть ветеранів та ВПО	ЦСР 8 – Гідна праця та економічне зростання
Цифровізація соціальної сфери	Автоматизоване надання виплат. «Єдине вікно» для соцпослуг через ЦНАПи	ЦСР 9 – Інфраструктура та інновації
Зміцнення інституцій та підзвітність	Моніторинг результативності програм. Громадський нагляд за виконанням соцполітик	ЦСР 16 – Інституційна спроможність
Екологізація соцінфраструктури	Енергоефективні соціальні заклади	ЦСР 11 – Стійкі міста та громади. ЦСР 13 – Боротьба зі зміною клімату

Джерело: сформовано автором на основі (Патицька, 2022, с.10; Цілі Сталого Розвитку, 2017; Турило, Архипенко, Буркова, 2023, с.109)

У цьому контексті цілі сталого розвитку (ЦСР), затверджені ООН, є важливою основою для інтеграції соціальних, економічних та екологічних аспектів у формуванні нової соціальної політики. Орієнтація на ці цілі для забезпечення балансу між гуманітарними потребами та довгостроковим розвитком для сприяння соціальній згуртованості, економічній

стабільності та екологічній відповідальності. Тому розробка та впровадження ефективної стратегії впровадження пріоритету військової політики є не лише викликом, але й необхідною умовою відновлення довіри до держави, забезпечуючи добру життя для кожного громадянина та будуючи сучасний та стійкий соціальний стан (рис. 3).



Рис.3. Стратегія впровадження пріоритетів соціальної політики в післявоєнний період в контексті сталого розвитку

Джерело: авторська розробка



У післявоєнний період соціальна політика повинна стати не тільки способом подолання кризових наслідків, алей інструментом тривалого сталого розвою. Її стратегічне оновлення мусить поєднувати адресну допомогу з підтримкою зайнятості, інклюзивністю, цифровізацією та розвитком людського капіталу. Інтеграція Цілей сталого розвитку в основу соціальної політики забезпечить баланс між соціальними потребами, економічною ефективністю та екологічною відповідальністю, утворюючи підґрунтя для сильної, стійкої та згуртованої держави.

Отже, покращення соціальної політики в умовах війни та післявоєнного відновлення повинно базуватися на засадах адресності, ефективності, партнерства, діджиталізації та сталого розвитку. Тільки системний підхід дозволить збудувати соціальну політику нового типу — не реактивну, а випереджальну, зорієнтовану на потреби людини та зміцнення суспільства в цілому.

Висновки.

Сучасні виклики, пов'язані з війною в Україні, вимагають докорінного переосмислення державної соціальної політики. Збройна агресія призвела до масштабної гуманітарної кризи, різкого зростання кількості вразливих категорій населення, руйнування соціальної інфраструктури та суттєвого тиску на бюджетну систему. У цих умовах соціальна політика стала не лише засобом підтримки, а й критично важливим елементом національної безпеки та стабільності. Інтеграція принципів сталого розвитку в соціальну політику – це шлях не лише до збільшення ефективності державної підтримки, а й до відновлення довіри громади, зменшення нерівності та створення підґрунтя для сталого майбутнього держави після війни. Успішне втілення цих принципів зробить соціальну політику не лише інструментом підтримки, а й рушієм прогресу.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Безпаленко, О. В. (2022). Вектори соціальної політики для України в умовах викликів війни. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, 1(4). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-07-04>.
- Белова, І. М., & Семенишена, Н. В. (2021). Суть, основні напрями та функції соціального захисту населення. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка*, 34, 92-106. <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2021-1-11>.
- Беньковський, С. Ю., & Зелений, В. І. (2024). Соціально-правові засади стратегії розвитку держави в умовах повномасштабної агресії РФ проти України. *Південноукраїнський правничий часопис*, 1, 201-205. <https://doi.org/10.32850/sulj.2024.1.32>.
- Білоусько, Т. Ю. (2024). Циркулярна економіка в контексті досягнення цілей сталого розвитку. *Економіка та суспільство*, 65. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-52>.
- Бурлай, Т. В., Дмитрук, Д. А., Костриця, В. І., & Левін, Р. Я. (2022). Політика соціальної якості: теорія та міжнародні підходи в контексті завдань повоєнної реконструкції України. *Український соціум*, 3(82), 9-30. <https://doi.org/10.15407/socium2022.03.009>.
- Грень, Т. Я. (2022). Особливості реалізації політики соціального захисту територій в умовах війни. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*, 6, 33(72), 80-84. <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.6/13>.



- Іванісов, О. В. (2024). Соціальний захист як інструмент забезпечення соціальної безпеки населення України. *Український журнал прикладної економіки та техніки*, 9 (1), 46-50. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-1-7>.
- Корнієнко, М. В. (2022). Права людини в умовах воєнного стану: загальноправовий дискурс. *Південноукраїнський правничий часопис*, 1-20, 27–31. <https://doi.org/10.32850/sulj.2022.1-2.5>.
- Костюк, О. В. (2024). Реалізація соціальної політики в умовах воєнного стану та повсюдного відновлення України. *Соціальне забезпечення та соціальна робота в умовах сучасних викликів* : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 15 листопада 2024 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 53-57. <https://univer.km.ua/sites/default/files.pdf>.
- Мадалиць, В. В. (2025). Соціальна функція держави та права людини: механізми захисту в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*, 01, 41-47. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.5>.
- Медяник, В. А. (2020). Поняття державної соціальної політики: адміністративно-правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*, 3, 528-531. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-3/128>.
- Миколук, С. М. (2022). Соціальна допомога та виплати в умовах воєнного стану. Трансформаційні процеси соціально-гуманітарної сфери сучасної України в умовах війни: виклики, проблеми та перспективи: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 2-3 червня), 92–94. <http://nauksgf.wunu.edu.ua/index.php/npsgf/article/view/126>.
- Мікуляк, К. А., & Красноноженко, В. О. (2023). Вплив війни на реалізацію соціального захисту громадян України. *Modern Economics*, 42, 85-90. [https://doi.org/10.31521/modecon.V42\(2023\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V42(2023)-12).
- Патицька, Х. О. (2022). Соціальний капітал як чинник сталого розвитку територіальних громад: поведінковий аспект. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*, 1(153), 10-15. <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2022-1-3>.
- Петруненко, Я. В. (2023). Трансформація ідеології соціальної справедливості в умовах регулювання економіки воєнного періоду. *Прикарпатський юридичний вісник*, 2 (49), 44-49. <https://doi.org/10.32782/pyuv.v2.2023.8>
- Сташук О. В., Гергола С. В., & Комар-Стаховська К. П. (2022). Стан соціального захисту та соціального забезпечення населення України в умовах війни. *Економіко-правовий розвиток сучасної України*: матеріали XI Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених, що присвячена 25-ій річниці з дня заснування Національного університету «Одеська юридична академія», м. Одеса, 25 листопада 2022 р. Одеса, 6-8. <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/313f8075-ed9e-4bcc-bfb7-bbdc1bfc77f0/content>.
- Турило, А. А., Архипенко, С. В., & Буркова, Л. А. (2023). Соціальна відповідальність та сталий розвиток як підґрунтя сучасної соціальної політики. *Інвестиції: практика та досвід*, 10, 109-114. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.10.109>.
- Урба, С. (2023). Державна політика соціального захисту населення в системі економічної безпеки України. *Економіка та суспільство*, (53). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-37>.
- Хмарська, І., Кучерява, К., & Клімова, І. (2022). Особливості післявоєнного відновлення економіки України. *Економіка та суспільство*, 42. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-31>.
- Цілі Сталого Розвитку: Україна. Національна доповідь. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, (2017), 176. <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukraine.pdf>.
- Юник, І. Г. (2023). Реалізація сучасної державної соціальної політики в Україні: основні проблеми та стратегічні пріоритети. *Право та державне управління*, 2. <https://doi.org/10.32840/pdu.2023.2.27>.

REFERENCES

- Belova, I. M., & Semenushina, N. V. (2021). The essence, main directions and functions of social protection of the population. *Podilskyi Visnyk: agriculture, technology, economy*, 34, 92-106. <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2021-1-11>.
- Benkovskiy, S. Yu., & Zeleniy, V. I. (2024). Social and Legal Bases of the State Development Strategy in the Context of Russia's Full-Scale Aggression against Ukraine. *South Ukrainian Law Journal*, 1, 201-205. <https://doi.org/10.32850/sulj.2024.1.32>.
- Bezpalenko, O. V. (2022). Vectors of social policy for Ukraine in the context of war challenges. *Problems of modern transformations. Series: Economics and Management*, 1(4). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-07-04>.
- Bilousko, T. Iu. (2024). Circular economy in the context of achieving sustainable development goals. *Economy and society*, 65. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-52>.
- Burlai, T. V., Dmytruk, D. A., Kostyrytsia, V. I., & Levin, R. Ia. (2022). Social Quality Policy: Theory and International Approaches in the Context of Post-War Reconstruction of Ukraine. *Ukrainian society*, 3(82), 9–30. <https://doi.org/10.15407/socium2022.03.009>.
- Hren, T. Ia. (2022). Peculiarities of the implementation of the policy of social protection of territories in the conditions of war. *Scientific Notes of Vernadsky Kyiv Polytechnic National University. Series: Public management and administration*, 6, 33(72), 80-84. <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.6/13>.
- Ivanisov, O. V. (2024). Social Protection as a Tool for Ensuring Social Security of the Population of Ukraine. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, 9 (1), 46 -50. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-1-7>.
- Khmarska, I., Kucheriava, K., & Klimova, I. (2022). Peculiarities of the post-war economic recovery in Ukraine. *Economy and society*, 42. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-31>.
- Korniienko, M. V. (2022). Human rights under martial law: general legal discourse. *South Ukrainian Law Journal*, 1-20, 27–31. <https://doi.org/10.32850/sulj.2022.1-2.5>.
- Kostiuk, O. V. (2024). Implementation of social policy in the context of martial law and post-war reconstruction of Ukraine. *Social security and social work in the context of modern challenges: a collection of materials. All-Ukrainian scientific and practical conference (Khmelnitskyi, November 15, 2024). Khmelnitskyi : Leonid Yuzkov Khmelnitsky University of Management and Law*, 53-57. <https://univer.km.ua/sites/default/files.pdf>.



- Madalyts, V. V. (2025). Social function of the state and human rights: mechanisms of protection under martial law. *Analytical and comparative jurisprudence*, 01, 41-47. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.5>.
- Medianyuk, V. A. (2020). The concept of state social policy: administrative and legal aspect. *Legal scientific electronic journal*, 3, 528-531. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-3/128>.
- Mikuliak, K. A., & Krasnonozhenko, V. O. (2023). The Impact of War on the Realization of Social Protection of Ukrainian Citizens. *Modern Economics*, 42, 85-90. [https://doi.org/10.31521/modecon.V42\(2023\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V42(2023)-12).
- Mykoliuk, S. M. (2022). Social assistance and payments under martial law. *Transformation processes of the social and humanitarian sphere of modern Ukraine in the conditions of war: challenges, problems and prospects: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Ternopil, June 2-3)*, 92-94. <http://naukskf.wunu.edu.ua/index.php/npsgf/article/view/126>.
- Patytska, Kh. O. (2022). Social Capital as a Factor of Sustainable Development of Territorial Communities: Behavioral Aspect. *Socio-economic problems of the modern period of Ukraine*, 1(153), 10-15. <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2022-1-3>.
- Petrunencko, Ya. V. (2023). Transformation of the ideology of social justice in the context of wartime economic regulation. *The Carpathian legal bulletin*, 2(49), 44-49. <https://doi.org/10.32782/pyuv.v2.2023.8>.
- Stashchuk O. V., Herhola S. V., & Komar-Stakhovska K. P. (2022). The state of social protection and social security of the population of Ukraine in the conditions of war. *Economic and legal development of modern Ukraine: materials of the XI All-Ukrainian scientific conference of students, postgraduates and young scientists dedicated to the 25th anniversary of the founding of the National University "Odesa Law Academy"*, Odesa, November 25, 2022 Odesa, 6-8. <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/313f8075-ed9e-4bcc-bfb7-bbdc1bfc77f0/content>.
- Sustainable Development Goals: Ukraine. National report. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine, (2017). 176. <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf>.
- Turylo, A. A., Arkhypenko, S. V., & Burkova, L. A. (2023). Social responsibility and sustainable development as the basis of modern social policy. *Investments: practice and experience*, 10, 109-114. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.10.109>.
- Urba, S. (2023). State Policy of Social Protection of the Population in the System of Economic Security of Ukraine. *Economy and society*, (53). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-37>.
- Yunyk, I. H. (2023). Implementation of the Modern State Social Policy in Ukraine: Main Problems and Strategic Priorities. *Law and public administration*, 2. <https://doi.org/10.32840/pdu.2023.2.27>.